

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

AVIZ

**ASUPRA PROIECTULUI DE LEGE PENTRU
MODIFICAREA ȘI COMPLETAREA**

articolelor 70 și 71 din Constituția Republicii Moldova

(Sesizarea nr.24c/2011)

CHIȘINĂU

25 noiembrie 2011

AVIZ ASUPRA PROIECTULUI DE LEGE PENTRU MODIFICAREA ȘI
COMPLETAREA ARTICOLELOR 70 ȘI 71 DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII
MOLDOVA

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuînd în componența:

Dl Alexandru TĂNASE, *Președinte*,

Dl Dumitru PULBERE, *judcător-raportor*,

Dl Victor PUȘCAȘ,

Dl Petru RAILEAN,

Dna Elena SAFALERU,

Dna Valeria ȘTERBEȚ, *judcători*,

cu participarea dnei Dina Musteața, *grefier*,

Avînd în vedere sesizarea depusă la 13 iulie 2011 și înregistrată la aceeași dată,

Examinînd sesizarea menționată în ședință plenară publică,

Avînd în vedere actele și lucrările dosarului,

Adoptă următorul aviz:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea deputaților în Parlament Tudor Deliu, Valeriu Streleț, Ghenadie Ciobanu, Elena Frumosu, Simion Furdui, Anatolie Dimitriu, Nicolae Juravschi, Maria Ciobanu, Liliana Palihovici, Ion Butmalai, Angel Agache, Iurie Țap, Gheorghe Mocanu, Simion Grișciuc, Ion Balan, Valeriu Ghilețchi, Nicolae Olaru, Petru Știrbate, Andrei Vacarciuc, Ivan Ionaș, Grigore Cobzac, Iurie Chiorescu, Petru Vlah, Chiril Lucinschi, Veaceslav Ioniță, Vladimir Hotineanu, Maria Nasu, Nae-Simion Pleșca, Alexandru Cimbriciuc, Iurie Apostolachi, Lilian Zaporozjan, Corina Fusu, Vladimir Saharneau, Valeriu Munteanu, Gheorghe Brega, Vladimir Lupan – în total 36 de persoane, depusă la Curtea Constituțională la 13 iulie 2011, în temeiul prevederilor art. 141 din Constituția Republicii Moldova, art. 4 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 2 alin. (1), art. 38 alin. (2), art. 63 din Codul jurisdicției constituționale, prin care se solicită avizarea proiectului de lege privind modificarea și completarea unor articole din Constituția Republicii Moldova.

AVIZ ASUPRA PROIECTULUI DE LEGE PENTRU MODIFICAREA ȘI
COMPLETAREA ARTICOLELOR 70 ȘI 71 DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII
MOLDOVA

2. Proiectul de lege constituțională, propus spre avizare, prevede următoarele modificări și completări în Constituție:

a) la articolul 70:

în titlu, cuvintele ”și imunități” se exclud;

alineatul (3) se exclude

b) La articolul 71 după cuvântul ”exprimate” se completează cu cuvântul ”public”.

3. Prin decizia Curții Constituționale din 26 iulie 2011 sesizarea a fost declarată admisibilă, fără a prejudicia fondul cauzei.

4. În procesul examinării sesizării, Curtea Constituțională a solicitat opiniile Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Ministerului Justiției.

5. În ședința plenară publică a Curții a fost prezent dl Simion Grișciuc, unul dintre semnatarii sesizării. Parlamentul a fost reprezentat de dl Sergiu Chirică, consultant principal în cadrul Direcției juridice a Secretariatului Parlamentului. Guvernul a fost reprezentat de dl Oleg Efrim, ministru al justiției.

LEGISLAȚIA PERTINENTĂ

Prevederile relevante ale Constituției Republicii Moldova (M.O. nr. 1/1, 1994) sînt următoarele :

Articolul 6

Separația și colaborarea puterilor

„În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.”

Articolul 70

Incompatibilități și imunități

„(1) Calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice.

(2) Alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

(3) Deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată fără încuviințarea Parlamentului după ascultarea sa.”

Articolul 71

Independența opiniilor

„Deputatul nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile exprimate în exercitarea mandatului.”

AVIZ ASUPRA PROIECTULUI DE LEGE PENTRU MODIFICAREA ȘI
COMPLETAREA ARTICOLELOR 70 ȘI 71 DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII
MOLDOVA

Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat prin Legea nr. 122 din 14.03.2003 (Monitorul Oficial 104-110/447, 07.06.2003)

Articolul 1. Noțiunea și scopul procesului penal

„[...] (2) Procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, precum și protejarea persoanei și societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată. [...]”

Legea nr. 39 din 07.04.1994 despre statutul deputatului în Parlament (Monitor 4/78, 30.04.1994)

„Art.9. – (1) Imunitatea parlamentară are ca scop protejarea deputatului în Parlament împotriva urmărilor judiciare și garantarea libertății lui de gândire și de acțiune.[...]”

ÎN DREPT

6. Potrivit art. 141 alin. (1) lit. b) din Constituție, revizuirea Constituției poate fi inițiată de un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament.

7. Conform art.60 alin. (2) din Constituție, Parlamentul este format din 101 deputați. Întrucât inițiativa de revizuire a Constituției provine de la 36 de deputați în Parlament, Curtea Constituțională reține că aceasta întrunește condiția impusă de norma constituțională.

I. ARGUMENTELE AUTORILOR SESIZĂRII CU PRIVIRE LA PROIECTUL DE LEGE CONSTITUȚIONALĂ

8. În opinia autorilor inițiativei de revizuire a Constituției, cadrul constituțional existent oferă deputaților o protecție exagerată, deoarece nu permite efectuarea anchetei penale fără încuviințarea prealabilă a Parlamentului, exonerându-i de răspunderea penală pentru infracțiunile comise și situându-i deasupra legii, ceea ce contravine principiilor democratice pe care se bazează un stat de drept.

II. CU REFERIRE LA REVIZUIREA ARTICOLULUI 70 DIN CONSTITUȚIE

Argumentele autorilor sesizării

9. Autorii inițiativei de revizuire a Constituției susțin că imunitatea parlamentară, prevăzută la art. 70 alin. (3) din Legea Supremă, este

AVIZ ASUPRA PROIECTULUI DE LEGE PENTRU MODIFICAREA ȘI
COMPLETAREA ARTICOLELOR 70 ȘI 71 DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII
MOLDOVA

concepută ca un mijloc de apărare a Parlamentului, avînd drept scop instituirea imunității colective a acestuia față de presiunile exterioare și garantarea libertății de exprimare și de acțiune a deputaților în exercitarea mandatului.

10. În opinia grupului de deputați, redacția actuală a art. 70 alin. (3), potrivit căruia deputatul nu poate fi trimis în judecată fără încuviințarea prealabilă a Parlamentului, constituie un mecanism legal de exonerare a deputaților de răspundere pentru infracțiunile săvîrșite.

11. Această prevedere contrazice art. 6 din Constituție, potrivit căruia în stat există trei puteri: legislativă, executivă și judecătorească, care sînt egale între ele și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin. Or, potrivit prevederilor legale, membrii executivului nu beneficiază de imunitate similar deputaților.

12. Autorii afirmă că, în sens clasic, imunitatea parlamentară a fost consacrată pentru a proteja deputații împotriva unor procese penale pentru afirmațiile făcute în Parlament în exercitarea mandatului atribuit de către cetățeni, și nu pentru a-i degreva de răspundere penală pentru infracțiunile comise.

III. CU REFERIRE LA REVIZUIREA ARTICOLULUI 71 DIN CONSTITUȚIE

Argumentele autorilor sesizării

13. Principiul imunității parlamentare este consfințit și garantat de art.71 din Constituție, care consacră o imunitate de fond și cu caracter absolut, întrucît vizează toate actele sau faptele săvîrșite de deputat în exercitarea mandatului. Această imunitate comportă caracter permanent, deoarece efectele ei continuă după încetarea mandatului.

14. Art. 71 din Constituție asigură independența absolută și perpetuă a deputatului în Parlament, el nu poate fi tras la răspundere penală, civilă sau contravențională pentru voturile sau opiniile exprimate în exercitarea mandatului, nici după expirarea acestuia.

Aprecierea Curții

15. Curtea consideră că completarea propusă la art. 71 din Constituție ar putea genera o interpretare extensivă a normei, în sensul că este aplicată și situațiilor ce nu acoperă exercițiul mandatului parlamentar. În acest context, este oportună concretizarea dispoziției constituționale referitor la inexistența răspunderii juridice pentru voturile și opiniile exprimate în exercitarea mandatului, astfel încît imunitatea să nu se aplice actelor efectuate în afara îndeplinirii îndatoririlor parlamentare.

AVIZ ASUPRA PROIECTULUI DE LEGE PENTRU MODIFICAREA ȘI
COMPLETAREA ARTICOLELOR 70 ȘI 71 DIN CONSTITUȚIA REPUBLICII
MOLDOVA

16. În același timp, Curtea relevă că modificarea propusă la art. 71 are un caracter incert și poate genera dificultăți de interpretare și aplicare.

17. Potrivit art.141 alin.(1) lit.b) din Constituție, revizuirea Constituției poate fi inițiată de un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament. Având în vedere că Parlamentul, conform art.60 alin.(2) din Constituție, este format din 101 de deputați, iar inițiativa de revizuire a Constituției provine de la 36 de deputați în Parlament, Curtea Constituțională reține că aceasta întrunește condiția impusă de norma constituțională.

18. Analiza conținutului proiectului de lege constituțională denotă că acesta nu depășește limitele revizuirii Constituției, prevăzute de art.142 din Constituție, corespunde exigențelor privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și celor referitoare la neutralitatea permanentă a statului, și nu îngrădește drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor sau garanțiile acestora.

19. Pentru considerentele expuse, conducându-se de prevederile art.135 alin.(1) lit.c), art.141 alin.(2) din Constituție, art.26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.61 alin.(1) și art.63 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională adoptă următorul

A V I Z :

1. Inițiativa de revizuire a Constituției provenind de la 36 de deputați în Parlament este conformă prevederilor art.141 alin.(1) lit.b) din Constituție.
2. Proiectul de lege constituțională privind revizuirea art.70 și art.71 din Constituție nu contravine dispozițiilor constituționale ale art.142 alin.(2) și poate fi înaintat spre examinare Parlamentului, ținând cont de opiniile Curții Constituționale expuse în partea descriptivă a avizului.
3. Prezentul aviz este definitiv, nu poate fi supus nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în „Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Președinte

Alexandru TĂNASE

*Chișinău,
25 noiembrie 2011, nr. 1
Dosarul nr.24c/2011*